

VINDICÆ
PRO PRIMO QUARTO
DE POTESTATE SPIRITALI
SUMMI PONTIFICIS

Ad CAPUT II.

Amesius ex prioribus assuetus non argumentari sed calumniani, in eodem tono orditum hanc disputationem de infallibilitate Papæ: «Ex qua, inquit, jam olim plerique boni (puta Schismatici et impii Sacramentarii) Hildebrandum Antichristum esse concludebant, quod semetipsum errare non posse glorabatur; Quod etiam postea Everhardus Episcopus Juvanius, nomen blasphemiae esse dixit scriptum in fronte Antichristi: Deus sum, non possum errare. Aventinus lib. v et vii. Sed ad hanc prærogativam Papæ probandum, nihil fere ex Scripturis profert Bellarmius. Satis habuit eam prolixè explicare, et humanis presumptionibus obiter aliquo modo fulcire. Non possumus igitur tam distincte atque antea, totam controversiam simul tractare». Hoc est, non potest argumenta inventire Amesius, quibus Papæ indefectibilitatem quatiat, nisi e locis communibus criminalitorum. Quomodo vero nihil fere ex Scripturis pro sua sententia affert Bellarmius, cum Amesius ipse desudet, ut ab eo allata, quomodocumque eludat? Et quamvis revera nec unum sacrae Scripturæ testimonium pro hoc dogmate nobis suppperet, tamen traditio Ecclesiastica longe claram abunde sufficeret. Imo ipsum naturale lumen rationis, suppositis iis que in superioribus roborata sunt, hoc tam perspicue docet, ut non modo Bellarmius hic. cap. I. §. deinde, sed etiam G. Calixtus Lutheranus asseverassimē pronuntiarit: «Negari non posse, si Christus suo loco Roman. Pontificem universæ per orbem Ecclesie præfecit, ideo præfecisse, ut controversias fidei sententia falli nescia decideret ac termin-

naret, cui mentes fidelium adhaerere oporteat». Sed ad rem. Duo sunt (ut Bellarm. hoc cap. notat) in quibus convenienter hac in re Catholicorum cum hereticis; et totidem, in quibus Catholicorum inter se contra hereticos.

I.—Est, posse Pontificem ut Pontifice, et cum suo coetu consiliariorum, vel cum generali concilio, errare in controversiis facti particularibus, quia ex informatione testimoniique hominum præcipue pendent. Que hic cavillatorum obiectio Amesius de canonizatione sanctorum, in tom. II. expedientur.

II.—Posse Pontificem, ut privatum doctorem, errare etiam in questionibus juris universalibus, tam fidei quam morum, idque ex ignorantia. Amesius addi vult, «quod etiam ex improbitate et perversitate voluntatis contingere possit». Sed quidquid de hoc sit, vera omnino est assertio Bellarmini; qui enim dicit unum, non excludit alterum, sed præscindit. Deducit tamen hinc tria corollaria Amesius. 1. «Si Papa possit errare ut privatus Doctor; tum potest errare in officio Pontificis, quo non tantum publice, sed etiam privatum docere tenetur». Resp.: Non sequitur, quia privato doctori ut sic, non competit publicum munus pascenti. 2. Infert: «Tum etiam non est Apostolus, nec Apostolica prærogativa gaudet». Sic est, universaliter loquendo, nam supra dixi, ad Apostolatum Papæ perpetuum non exigi facultatem scribendi libros canonicos, miracula patrandi etc. 3. «Tum denique potest esse hereticus, et privatum totum illud verbi, scripti et facti destruere potest, quod publice videtur edificare, in Ecclesiæ confusione et ruinam». Resp.: Si ponatur quod possit esse hereticus, nequit ea prestatre quæ vult Amesius; deponetur enim a Christo, et depositio haec declarabitur ab

Ecclesia, si publica fuerit et notoria ejus haeresis.

III.—Bellarm.: Catholicorum omnes inter se conveniunt 1. Pontificem cum generali concilio non posse errare in condendis fidei decrets, vel generalibus præceptis morum. «Videtur hic (Amesius) Bellarmius concedere, posse Pontificem etiam cum generali Concilio errare in condendis specialibus præceptis morum: quorum enim additum generalibus possit? Concedit ergo quædam illorum de cunctis non esse sancta. Inde etiam sequitur, Papam cum concilio posse errare in fide. Est enim de fide, omnem virtutem esse bonam et omne vitium malum». Respondeo: Qui præscendit a particularibus, nil de iis affirmat, vel negat. Ergo Amesius cavillatur. Corollarium quod mox subiungit num. 2. expedietu infra. Frigidum somma, quod num. 3. addit, quo generali concilio cuiusque non plus tribuitur quam securus cuivis mendacissimo, «imo ipsi mendaciorum Patri Diabolo, qui et ipsi non errant, cum sequuntur Prophetas et Apostolos non errantes, » hoc, inquit, Cingarorum nugis conetur.

IV.—Bellarm.: Conveniunt Catholicorum 2. Pontificem solum, vel cum suo particulari concilio, aliquid in re dubia statuentem, sive errare possit sive non, esse ab omnibus fidelibus reverenter audiendum. Vide recognitionem num. 28. Amesius 1. «Sunt miserissima Papæ mancipia, qui hoc statuent: et Papa qui hoc sibi arrogat, profitetur palam, et præ se fert diabolicalm tyrannidem spiritualem. Nihil enim cogitari potest magnificum, quam quod haec sententia innuit, et cap. 5. hujus libri, sicut et a Cerero de potestate Papæ lib. I. c. 23. num. 47. declaratur: Si Papa vita præcipiendo, vel virtutes prohibendo erraret, utique Ecclesia, vita esse bona et virtutes malas, nisi contra conscientiam peccare vellet, credere teneretur». Resp.: Qui Amesius sequuntur sunt miserissima propriae phantasie et affectum mancipia. Quid econtra felicis homine obediens, quisorum praefatorum præcepta exequitur, quotiescumque, in iis nullum peccatum certatur? Si enim constaret esse peccatum in objecto præcepto, non esset ea vox obedientia sancte, sed tentatio. Magne sapientia et felicitas est, regulam sui intellectus et voluntatis sibi ponere superioris a Deo præpositi intellectum et voluntatem, quandiu is nihil aperte contra Dei voluntatem præcipit aut suadet. Sed Lutheranus et Calvinistæ hanc Christianam Philosophiam non capiunt, quia nolunt, sed calumniantur. Quod. num. 2. effatum Bellarmini infringere conatur Amesius per instantiam «Theologorum Venetorum et Ecclesie Gallicane quæ hactenus recipere noluerit concilium ipsum Tridentinum a Pontifice approbatum», frustra est. De Ecclesia Gallicana falsum narrat Amesius. Jam anno hujus saeculi 14. in synodo generali Episcoporum Galliae recepta sunt a clero ejus nationis omnia decreta de reformatione ejus concilii, ut refert eo anno Henricus Spondanus Episcopus et ipse Gallus. Cur autem eadem decreta non universaliter etiam a secularibus recepta sint, nudam veritatem candide nuper detexit, ex testimonio duorum summorum auctoritatis Cardinalium Pallavicinus ibidem lib. xxv. cap. 40. numer. 15. ubi sic inquit: Multis annis post concilium Tridentinum Magnus rex Henricus quartus promisit cum juramento Pontifici Clementi VIII. omnem operam se positurum in hoc, ut decreta in regno integrè recipiantur; quod non fecisset generosus et victoriosus princeps, si putas set syndicis eas constitutions iniquas aut nocivas. Sed libetne veritatem percipere ex uno et principalibus, et sapientioribus ministris, quos habuit: unquam corona Francia? Videamus litteras impressas Cardinalis Offati 15. februar. 1597. Is persuasurus secretario Villeroœ, convenire regi observantiam talis juramentum, sic scribit: In concilio parom aut nihil Parlamentum invenit, de quo possit queri; illud ipsum modicum facile potuit habere remedium. Immo liberius adhuc indicando regi excusationem adhibitat a se coram Pontifice Clemente VIII nomine sue Majestatis, exprimit in binis Epistolis veram causam difficultatis in hac causa occurritis; nempe quod concilium Tridentinum in Francia displiceret pluribus et majoribus; primo omnibus hereticis, qui medullitus abhorrent ab omni eo concilio: præter hos catholicis potentioribus, nempe Parlamentis, Capitulis, et Dominis, quibus grave est, non posse gaudere Beneficiis Ecclesie incompatibilibus, et cum talibus abusibus, qui velantur in concilio. Hoc dicebat maximus hic vir nomine Pontificis regi. In seqq. scriptis prenominato Ville-roœ, ult. Mart. anno 1599, quod nihil reperitur in concilio repugnans auctoritati regi; nec dubitabat indicare regi, in eo

concilio esse satis multa favorabilia, nihil noxiom Ecclesie Gallicane : nisi forte aliqui putent, « simoniam, et alias abusus, et vita, esse privilegia Ecclesie Gallicane » ? Et hic sensus non fuit ipsi singularis. Notum est enim, cum quanto ardore promoverit eam concilii acceptationem in publico Statuum Francie conuento Parisiis, 1614, alias doctissimus et religiosissimus minister regni Card. Perronius, et cum ipso Episcopus Lussonensis, qui deinceps purpa Vaticana ornatus, appellatus Card. Richelius, celebratur inter excelsiora nomina totius nationis Gallicæ. Hucusque Card. Pallavicinus.

V. — Bellarm. : Quatuor sunt sententiae, quarum prima est : Pontificem etiam ut Pontificem, etiam cum generali concilio definire aliquid, posse esse haereticum in se, et docere alios heresim ; et de facto aliqua ita accidisse. Hæc sententia est haeretica. Amesius : « In eadem heresi nobiscum fuit Apostolus Paulus, cum affirmavit, omnem hominem esse mendacem. Rom. iii. vers. 4. » Resp. : Secundumphantasiam haereticam Amesii, transeat assumptum ; a parte rei, negamus. Si enim ita, ut Amesius garrit, sensisset Apostolus, fuisset etiam ipsem ita mendax, ut donec infallibilitatem non polliceret ; ac proinde illa ejus enuntiatio esset seipsam falsificans, et eventens, nec Paulus in suis Epistolis maiorum fidem mereretur quam Amesius.

VI. — Bellarm. : Secunda sententia est : Pontificem etiam ut Pontificem posse esse haereticum, et heresim docere, si absque concilio generali definit. Hæc sententia non est proprie haeretica, nam adhuc ab Ecclesia tolerantur, qui illam sententiam sequuntur. Videatur tamen omnino erronea, et heresi proxima. Amesius 1. « Hæc fuit sententia Parisiensium Doctorum Gersonis, Almaini, etc., et est aliud sententia Ecclesie Gallicæ Pontificie. Idem sensit Gratian. dist. 19. cap. Hoc autem. Alphons. a Castro lib. 1. advers. heres. cap. 2. 4. et 8. cum infinitis aliis Pontificiis, qui non plane se compararent ad assentandum Papæ. Hæc denique sententia fuit concilii Constantiensis et Basiliensis, ab ipsis Papis, Martino V, Nicolao V, et aliis approbata. Altera autem sententia est Curia (tantum Romana), id est Parasitorum Papæ. » Resp. : Amesius mentitur hic in infinitum, cum non modo in particulari, tam multis imponit falsam sententiam, (uti evidens est insipienti Marianam eo cap. 8.)

sed etiam expresse ait « esse infinitorum aliorum », qua fortasse hodie nec unius est Catholici. Hoc enim nomine nequam veniunt Janseniste (Calvinistis gemelli), Indifferentistæ, et similis larve ex gente Pseudo-Politicorum. Vere hæc a me dici nemo negaverit, qui legerit ea quæ de hoc arguemento scripsi contra G. Calixtum in 2. part. Irenici c. 6. ubi excutient singulatim, quæ de Concilis Constantiensi et Basiliensi, ex Dionysio Carthusiano, Alphonso Tostato, Card. Cameracensi, Gersoni, Hadriano VI etc., objici solent. Item quæ contra H. Conringium in Exam. ad Interrog. IX. §. 2. et Interrog. XII. §. 4. præcipue ex Theologis Gallis produxi. Vel sola illa epist. 80. Episcoporum Gallie ad Innocentium X. pro damnatione quinque errorum Jansenianorum luculentissime convincit mendacium Amesii. Inventus est nuper quidam Thomas Blaculus, qui cum inter Anglos Catholicos censeri vellet, tamen in sue Buccinæ sono tract. 1. de 3. Virt. Theolog. §. 22. ausus est scribere : « Hanc opinionem infallibilis auctoritatis Pontificia non posse non esse archihæreticam, et ex natura rei matricem infinitorum et spurcissimum errorum, et ex Theologorum scriptis ferro et igni exterminandam, etc. » Verum hie furor per Franc. Macedum Lusitanum Minoritam anno 1634. in Tract. qui inscribitur : « TESSERA ROMANA, delatus ad sedem Apostolicam, proscriptus est nuper ab Alexandro VII una cum auctore insunissimo Jansenista. Ad quasitum Amesii : « Cur Papa oppositam sententiam toleret, et non anathemate perciuat ? » Respondet Canus : Si in concilio generali en quæstio tractaretur, sine dubio infallibilitatem Rom. Pontificis ex continua traditione Ecclesie de fide definiendam. Neque ego de hoc dubitare queo, cum nunc omnes Theologi, quantum constare potest, in hoc puncto consentiant : uti ex XII. Salmanticensem Theologorum testimonio apud D. Caramuelum num. 70. Theologor. fundamentalis constat, ubi aiunt cum Suare disp. 3. de fide sect. 8. num. 4. Id certa fide tenendum, idque ipsum esse communem fidem Doctorum sensum ». Idemque Gallos Theologos hodie universim sentire, non modo ex Duvalio, Gamachao, et aliis Sorbonicis, sed præcipue ex epist. 80. Episcoporum liquet. Ut vero ipse Papa specialiter illam sententiam ut haereticam damnet, non opus est : quia nihil prodesset ea definitio sine

concilio generali contra hominem cerebrorum ; in promptu enim esset illi exceptio, quod Papa solus judicium non sit infallibile. Toleratur ergo ea sententia, tamquam non aperte haeretica ; vehementer tamen de formalí heresi suspectum facit ita sententiam. Toleratur sicut et nonnulli homines excommunicati, non specialiter denunciati, dicuntur tolerati. Unde evanescent nebulae, quæ hie verbose conatur offundere Amesius. Falsum autem omnino est, cum ait : Nondum determinatum esse inter nos, utrum Pontifex Romanus certum et infallibile judicium habeat in questionibus fidei et morum ? atque adeo an supremam potestatem habeat in Ecclesia, necne ? Ex dictis enim patet, nihil horum non certum et determinatum esse. Nam ut interrog. IX. dixi. 1. Infallibilitas Papa indefinite sumpta, est omnibus Catholicis de fide. 2. Infallibilitas Papa, saltem una cum concilio generali aliquid de fide definitius, est æque apud omnes Catholicos certa fide tenenda. 3. Eadem infallibilitas, absque concilio generalis administricio, controversia ex cathedra definitius, omnibus Catholicis est indubitate ; et ita determinate certa, ut si non ex omnino simpliciter, (quod puto), saltem per omnium consensum, ex traditione Apostolica continuo in Ecclesia servata, sit etiam de fide. Videantur etiam questiones in cap. 5. part. 2. Irenici ostendant esse nullos. Sed in ordine ad controversiam nostram, parum refert, utram quis teneat opinionem.

VIII. — Bellarm. : Quarta sententia est, Pontificem sive haereticus esse possit, sive non, non posse ullo modo definire aliquid haereticum, a tota Ecclesia credendum. Hæc est communissima opinio, certissima et asserenda. Amesius 1. « Mirum est, hujus opinionis communissimæ nullum testem ex omnibus Scholasticis proferri a Bellarm. præter unum Thomam, etc. » Respondeo : Mirum est ita cœciture Amesium in meridie, ut nesciat Cajetanum, Turrecrematum, etc., a Bellarmio citatos esse eximos Scholasticos. Cretensis hyperbole est, quod addit : « Esse hoc novum commentum, non Patribus tantum, sed et Scholasticis antiquis ignotum ». Videantur que contra Calixtum, Conringium, et Titium hæc de re protuli ; et tum denum quis dubitet, si potest, Amesium impudenter negare, quod alii ejus gregales fatentur : ideoque SS. Patres argunt adulatio, et erroris, tamquam Pontificie auctoritatibus amplitudine jam tum misere facinatos ? Porro inepta cavillatio est, cum subdit : « Hæc communissima sententia, nihil aliud est quam negatio conclusiovis. Cum enim contra sic disputatur : Qui potest esse haereticus, potest definire aliquid haereticum a tota Ecclesia credendum ; sed Papa potest esse haereticus ; ergo potest Papa definire aliquid haereticum a tota Ecclesia credendum ; respondetur a Bellarmino, sive possit esse haereticus sive non, non potest definire aliquid haereticum a tota Ecclesia credendum. » Resp. : Hic syllogismus si fuisse Bellarmio objectus, negasset sine dubio totum. Nam major universaliter accepta, est falsa. Potest enim is, qui ab intrinseco obnoxio est heres, per divinam assistentiam esse et manere immunis ab illa ; et etiam si laberetur in heresim personaliter, a Deo tamen ob bonum Ecclesie impeditur, ne definit judicialiter et aucto:italice heresim. Minor est plene incerta, cum utraque pars probabilitate sustineatur. Frivola enim cavillatio est jam saepius explosa, cum ex modo, qui inter Scholasticos nonnulli controversus est, contra substantiam rei arguitur. Hoc enim si ullam vim haberet, pronus esset universa fidei dogmata evertere ; cum nullus detur, qui tam certus sit de omnibus quoad substantiam, quin tamen admittat sinul disputationem utrinque probabilem de modis,

VII. — Bellarm. : Tertia sententia est : Pontificem non posse ullo modo esse haereticum, nec docere publicam heresim, etiam si solus rem aliquam definit. Amesius : « Hæc futilis adulatio. Pighii fere propria, a Pontificiis cordatarioribus temeritatis damnatur. Bannez in 1. q. 1. artic. 8. pag. 55. et in 22. q. 1. art. 10. pag. 57. Nec alia ratione probabilis a Bellarmino vocatur, quam quod ejus probationem vel approbationem, in gratiam Papæ votet et optat ». Resp. : Etsi plurimi opinione Alberti Pighii, ut minus probabilem deserant : tamen nec Bannez, nec ali eam temeritatis arguant, ut falso illis tribuit Amesius. Dixit quidem Bannez 1. part. qu. 1. temerarium esse dicere, nullum Pontificem unquam errasse de facto : at in hac censura sine dubio excessit, et ipse potius notam temeritatis in ferenda tali censura incurrit : cum hodie communiter, et cum Bellarmino perquam eruditæ et solide Theologi, omnes errores in definitionibus fidei nonnullis Pontificibus attribui solitos,

circumstantiis, etc., adjunctis. Quamquam recte Bellarminus annolet, quod: Etsi nonnulli Doctores dicant, Pontificem non posse errare, si prudenter, auditio aliorum consilio procedat; alii vero dicant: Pontificem etiam solum nullo modo errare posse; re ipsa tamen istos omnes non dissentire. Nam hi non negant, teneri Pontificem mature procedere et consulere viros doctos; sed solum intendunt, ipsam infallibilitatem non esse penes consiliarios, sed in solo Papa: sicut vice versa illi priores non ponunt infallibilitatem in consiliarios, sed tantum volunt explicare, Pontificem debere facere, quod in se est, considerando peritos, etc. Si quis autem petret: an Papa erraret, si temere definiret? sine dubio praedicti DD. omnes responderent, non posse fieri ut Pontifex temere definit. Qui enim promisit finem, sine dubio promisit media quoque ad eum finem necessaria. Parum autem prodesset scire, Pontificem non erraturum, quando non temere definit, nisi etiam sciremus, non permisuram Dei providentiam, ut ille temere definit. Male contra haec citat Amesius Azorium et Bannezium. Apud priorem enim nihil tale reperio in loco citato. In posteriore autem loco trunca verba Bannezii, fraudulenterque hujus decisionem dissimulat, quem revera cum Bellarmino consentit. Ait enim ad 4. argum.: «Quod Papa et concilium non possint relinquere ejusmodi diligentiam, neque relinquunt illam unquam, cum res fidei definire parant. Et hoc est tam certum, quam certum est, non posse concilium et Pontificem errare in definitis rebus fidei. Præterea, si hanc certitudinem non habemus, facile possent heretici definitiones Pontificum et conciliarum calumniari, dicentes; non adhibitan fuisse debitam diligentiam, etc.» Unde pareat futilis cavillatio et grecia fides Amesii. Quod addit: «non dari exemplum, quo Deus promisit aliqui mortalium, ipsum semper eam diligientiam adhibitum, etc.», falsum patet ex iis, quae dixi supra de Summo Veteri Test. Pontifice. Neque vero opus est promissione explicita, cum hoc ipso quod non promisit illuminationem immediatam, sed voluit diligentiam adhiberi, simul promiserit, se effectuarum suavi sua providentia, in ea semper pro negotiis gravitate adhibeantur. Certe ita quoque cum Apostolis ex parte videtur factum, ut constat ex Act. xv. vers. 7. ubi «conquisito magna facta est», quid statuendum esset de

abrogatione legalium. Quid enim opus fuisset tanta conquisitione, si habuissent immmediatam revelationem?

IX. — Ut haec sententia (de infallibilitate Papæ) facilis intelligi et confirmari possit, statuimus alias propositiones. Amesius: «Una propositio statuenda primo fuit, sine qua ista sententia non potest ullo modo intelligi aut confirmari, quia tamen inter Bellarmini propositiones non comparet: illa nempe, que certa regula tradiceret, quomodo fide divina possint homines fieri certiores, quando hie vel ille Pontifex, qui Ecclesia Romanae præstet, sit versus et legitimus Petri successor, et legitime definit aliquid a tota Ecclesia fide divina credendum?» Post fuse relatas opiniones Bannezii, Cajetani, et Azorii sic pergat: «Ex istis appareat, nihil esse certi in decretis Papæ, neque posse Ecclesiam ab illis pendere, quamvis generales omnes propositiones a Bellarmino statute gratis ipsi concederentur. Miserrima enim sunt illa refutia Azorii: Nos id est Ecclesia, credimus hunc esse Summum Pontificem, quia Ecclesia sic credit. Quasi diceret: Ecclesia credit, quod Deus nusquam revelavit, quia Ecclesia hoc credit». Resp.: Non hoc, quod Amesius infert ex male allegatis, sed oppositum appetat, si candide quod res est proponatur. Numquam Azorius venit in mentem aut stylum, quod ei hic per calumniam affingitur, ut illud cap. 5. §. deinde insipienti apparebit. Veritas ergo (quam fusi contra Herm. Corinigium in Interrogatione apologetica, et in Examine Exam. Interrog. X. declaravi) summatis haec est.

S. UNICO.

Probatur, certum ex fide esse, hunc numero N. N. esse legitimum Christi Vicarium, ac proinde infallibilem.

Quia cum Christus voluerit Ecclesie sue militantis usque ad consummationem secundi, unum, visibilem, ordinarium pastorem præsidere; et hunc nolle vel semper vivere, vel per generationem carnalem propagare genus suum, et ex hoc successores in numero Pastorali; evidens est, saltem ex interpretativa voluntate et decreto Christi, relictum esse dispositioni Ecclesie, et precipue eius capituli, ut per ratione circumstantiarum determinetur, quo modo eligendum si caput tam necessarium. Probo id hac ratione: Quia quicunque absoluta voluntate

subditis aliquid mandat faciendum, nec tam modum executionis prescribit, hoc ipso relinquunt determinationem medium in arbitrio subditorum. Sed Christus (ut ex quest. 2. et 3. suppono) absolute voluntate mandavit Ecclesie, ut habeat pastorem ordinarium perpetuum. Ergo Ecclesie determinandum reliquit modum, etc. Major constat ex illo axiomate: Qui vult efficaciter finem, vult etiam efficaciter media. Ergo quisquis præscribit absolute finem ponendum, nulla moderatur aut medium facta mentione, hoc ipso interpretative imperat electionem medium etiam efficacium.

Objicitcum Amesio Courtingius 1.: «Si Deus permittit interdum, ut aliquandiu nullus sit Papa, aut vero (ut in schismate) plura incertus; ergo providentia divina non est constitutum, ut Papa sit regula fidei. At verum est prius; ergo et posterior. De minore nemo dubitat. Major item est evidens. Repugnat enim sapientia, ut rei, qua debet esse aeterna stabilitas et certa, principium ac regula constituantur id, quod incertum superesse, et interdum plane non superest». Resp.: Majoris illius connexio nulla est, adeoque nobis est evidenter falsa, si eo modo intelligatur: «Providentia divina esse constitutum, ut Papa sit regula fidei», quo nos Catholicorum omnibus intelligimus, et omnino intelligi debet: neemptum tunc Papam esse infallibilem regulam fidei, cum et ipse sit canonice electus, acceptatusque ab Ecclesia, et controversia aliqua agitur de fide, et Papa ex cathedra pronuntiat. Uno horum trium deficient (uti deficit, cum vel schisma est, vel Sedes vacat, vel nulla urget controversia decidenda, vel non ex cathedra definita) non est Papa infallibilis sed regula. Sed instat et querit Courtingius:

«Cum non obstat Deus, quo minus datur presint interdum nulli, interdum incerti, interdum flagitosi Pontifices; unde novimus ejusdem permisso non fieri interdum, ut multitudine illum adoret eum Pontificem, qui Pontifex legitimus non est? Si syllogismo aliquo robusto discrimen istud ostenderis, magnum te virum demonstrabis». Respon.: Syllogismus robustus hic esto. Quicunque fidelis et sapiens pollicetur aliquem finem se praestitum, ille etiam obligatur ad medium convenientia præstanda; sed Christus Dn. fidelis et sapiens pollicitus est finem se praestitum (scilicet assistentiam Spiritus sancti qui maneat cum Ecclesia sua in eternum); ergo Christus Dn. obligatur etiam ad media

efficacia præstanda. Jam vero non sunt media convenientiora ad veritatem supernaturalem incorrupte servandam, quam verbum Dei scriptum, et sensus eorum genuinus ab interprete uno, visibili, et infallibili exhibitus. Ergo ad hanc præstanda Christi Dn. providentia et fidelitas obligatur, scilicet ad incorruptos codices sacrae Scripturae (juxta modum supra lib. 1. explicatum) et legitimos successores in Sede Apostolica. Confirmo hoc, et interrogabo: Annon Christus, si volueret, potuisset instituere caput Ecclesie infallibile, cui omnes fideles sub pena mortis aeternae tenerentur in causis fidei obediere, his, ex. gr. claris verbis: «Ego te Simonem Petrum jubeo esse Pastorem universalem Ecclesie meæ in toto mundo, et promitto tibi et omnibus in Rom. Cathedra legitimis successoribus, quod velim vobis conferre infallibilem assistantem, ne unquam portæ inferi et haereses prevaleant contra Ecclesiam meam etc.» Annon hoc eventu omnes censerentur legitimi S. Petri successores, qui quovis demum modo electi pacifice acceptant et coluntur ut tales a maxima parte fidelium sive ultra contradictione? Quidni? Essent enim omnes illi legitimi S. Petri successores, quos sive legitime, sive vitiōse electos sine controversia acceptat Ecclesia; cum ab hac acceptatione tamquam ab ultima dispositione censeretur Christus velle perdere illam quasi formam, potestatem scilicet plenissimam et infallibilem a se immediate conferendam. Et hoc (quod de possibili non videtur ab ullo sane mentis homine posse negari) merito asserimus nos de facto contingere; et ne omnia nutarent, et non haberemus regulam vivam infallibilem fidei, sic plane debuit fieri.

Instat Courtingius 2.: «Saltem Pontificum leges posivitæ (ut est illa Julii II. in concil. Lateran. qua omnis electio Papalis simoniæ facta absolute declaratur invalida) Pontificum electionem, acceptationem et constitutionem pericertant reddit. Quia facile enim est, ut tale vitium simoniacum irrepat in electione?» Resp. 4: Certum est, eam Julii II. Constitutionem non de præteritis, sed de futuri electionibus logui. Resp. 2: Multo probabilior est sententia Card. Thusci, Sopran. etc. quod requiratur simonia notoria; qua sententia supposita moraliter certum est, numquam acceptatum iri ejusmodi electionem ab imperatore, regibus, episcopis, et reliquo Catholicis; unde nullum juxta hoc

potest periculum, aut incertitudo successioni Paparum rationabiliter formidari. Resp. 3. : Etiam juxta oppositam Bonacinae opinionem adhuc non sequentur incommoda, que obiecuntur. Ratio est, quia tunc non modo Ecclesia supplet quidquid supplere potest, sed etiam (ut optime notavit Card. Pallavicinus lib. de fide num. 143) non debent nec possunt hujusmodi incommoda intelligi, nisi respectu illius primi electionis, quam faciunt nunc DD. Cardinales ; per quæm fatemur non reddi certum de fide, quod electus sit verus Pontifex. Unde quamvis talis electio aliquo simili impedimento fuisse irrita, adhuc sequeretur alia electio, nullo jure positivo irritabilis, quem facit tota Ecclesia, acceptando illum hominem pro vero Pontifice. Hoc enim acceptatio, licet moveatur ex errore precedentis, non est tamen conditionata, sed absoluta, cum melius sit Ecclesia habere pro Pontifice aliquem, qui fuerit invalidus electus, quam ignoranter carere Pontificem, et eum pro tali venerari, qui re ipsa talis non sit. Quod si dominia rerum expedit non esse in incerto, et ideo inducunt sunt prescriptio[n]es, non solum iure civili, sed aliquæ etiam longissimi temporis de jure gentium et naturali, per quas dependerent ab errore sit dominus rerum ille, qui ante non erat dominus : quanto magis expedit, non esse in incerto auctoritatem divini Vicarii ? Adeoque de jure divino et naturali est, ut quicunque acceptatur ab Ecclesia pro tali, evadat talis, etiamsi ante non fuerit. Hoc spectat illa ratio quæ affertur in I. Barbarii ff. de offic. ubi declaratur, quod servus electus ignoranter in prætorem, et pro tali habitus, non solum fecerit acta valida, sed fuerit verus prætor ; quoniam populus Romanus qui eum pro tali habuit, potuit dispensare, et censem tur ita voluisse. Quæ lex non est consideranda tamquam constitutio arbitriaria, et proveniens a potestate juris civilis (alioquin respexisset futura, non præterita, super quibus lex illa decernit) ; sed tamquam interpretatio prudens et philosophica juris naturalis : nam independenter ab omni constitutione positiva censem populus Romanus habuisse in illo casu voluntatem quam expediebat cum habere. Sic ergo in presenti negotio etiam penes totam Ecclesiam est potestas providendi sibi de legitimo capite, quoties electores ordinarii (sive culpabiliter sive inculpabiliter) non provident in futurum ; sicut contingit, cum eorum electio fuit irrita, et tamen habe-

tur rata. In tali ergo casu, Ecclesia censem tur eum eligere quem accepit, non obstantibus quibuscumque ejus defectibus.

Sed instat 3. Amesius : « In isthoc syllogismo (Qui est legitime electus, vel acceptatus, in talem, est Christi Vicarius ; Sed N. N. est ita electus et acceptatus ; Ergo est Christi Vicarius), assumptio tantum humana fide certa est ; Ergo conclusio non constat fide divina, sed humana, cui falsum subesse potest. Atqui » (juxta Azorium loc. cit.) « si sola fide humana credimus, hunc vel illum esse Summum Pontificem, non potest ejus judicium esse fide divina certum et verum, neque obligari potest Ecclesia ad judicium vel sententiam hujus vel illius Pontificis fide divina credendam : nam definitio fidei, Papa auctoritate facta, tandem resolvitur in auctoritatem ipsius Pape. Unde tandem infertur, nihil esse certum et infallibile in definitionibus Pape. » Resp. : Quidquid olim disputarunt Theologi, an sit de fide, hunc numerio Alexandrum VII. esse verum Christi Vicarium, et S. Petri successorem ? Id post Clementem VIII. cepit esse extra controversiam, ut palam sit, de hoc certitudinem non tantum moralem, sed theologiam haberi ; ea vero fundatur in hoc syllogismo, cuius utraque premissa est de fide, nempe : Quia Ecclesia (cum sit firmamentum et columna veritatis) non potest errare in rebus ad communem totius Ecclesiae religionem pertinentibus. Atqui judicium quo Ecclesia Alexandrum VII. E. gr. acceptat, perficit ad communem totius Ecclesiae religionem ; ergo Ecclesia non potest errare in hoc iudicio ; adeoque de fide est, hunc numero esse verum Pontificem et Christi Vicarium. Plura de hæc re vide apud Suar., Arriag. et ceteros Scholasticos in Tract. de fide.

Ad CAPUT III.

Hoc cap. Bellarmine principalem suam assertionem defendit, nempe : quod Pontifex, cum totam Ecclesiam docet in his quæ ad fidem pertinent, nullo casu possit errare. Perquam inepte intercedit hic Amesius, et nodum in scirpo querens, ait : « Nulla rationis umbra potest reddi, quare non æque possit errare Papa, cum totam Ecclesiam docet ; atque cum docet aliquam Ecclesie partem etc. » Resp. : Cum larvis luctatur Amesius et flingit sibi adversarios ubi non sunt. Omnes libenter cum Bellarmino fatemur : Quod si

fides non deficit, sed a quibus possit confirmari. Infallibili vero confirmatore, prater Scripturam et Spiritum sanctum negamus Ecclesiam indigere. » Itane ? At quomodo possunt haec fieri ? Si illi multi (qui sine dubio sunt ministri Calvinistici, juxta Amesium) possunt confirmare alios, et ipsorum fides non potest deficere ; ergo ipsi sunt confirmatores infallibilis. Quis dubitet ? Porro quidnam amplius non requiri mus in Rom. Pontifice ? Imo plerique Catholicæ ne quidem tantum requirunt ; quia sentiunt, quod etiam si Papa possit personaliter errare, et in heresim labi, non possit tamen judicialiter ex Cathedra definiendo, non confirmare fides. Ergo ex una parte Amesius suis Calvinisticis aut Predestinatis arrogat id, quod Pontifici vult auferre : ex altera vero parte, in paucis verbis sibi quis hand obsecne contradicit.

I. — Igitur probatio sumitur ex Luc. xxii. vers. 31. 32. *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficit fides tua : et tu aliudque conversus confirma fratres tuos.* Amesius 1. : « Nihil inde concludi posse, pro infallibilitate Pape, Pontifici multi fatentur. Sic enim Bannez loc. citat. » Sed verba, ut recitat Amesius, apud Bannez non reperi, sed plane oppositum. Nam responsurus ad primam objectionem pro opinione Abb. Pighii de personali infallibilitate Pape, sic ait : « Dicimus ergo, quod Petri successores succedunt illi in hoc privilegio, quod Lucas xxii. illis verbis habet : *Ego rogavi pro te etc.*, quantum attinet ad officium summi Pontificatus, et communem Ecclesie gubernationem ; non autem sunt heredes illius privilegii, in iis, quæ spectabant ad Petri personali dignitatem ». Unde luce meridiana clarissim liquet falsi crimen Amesii jam toties iteratum. Qui autem sunt illi multi ? quos jactat ? cum unicus Bannez quem nominat, contrarium manifeste doceat. Cur vero tam caute dissimulat omnia illa lucentissima apud Bellarmine testimonia sanctorum Patrum, qui ita interpretantur illa Christi verba ? Certe vel illa sola, etiamsi omnia illa fundamenta deessent, sufficiunt ad persuadendam hanc veritatem. Pra illis sane quibus non perversus explodet cavillos, quos Amesius mox subdit, cum ait : « Nihil hic dicitur de docenda » : nihil de « tota Ecclesia » : nihil de « errore » : nihil de « Papa ». Quis igitur alchymista potest hanc promissionem convertere in illam, quæ promittetur : « Papam non posse errare, cum totam Ecclesiam docet res de fide ? » Sed in his et sequentibus perspicue nugatur Amesius, et tergiversatur ; ea cavillationibus suis ventilare intentus, que a Bellarmine examinatur, non approbantur. Perquam inepte vero (ut priora ad rem q[ui] facientia omittam) claudit has cavillationes, dum ait : « Ecclesia non indiget uno aliquo, sed multis, quorum

stum». Respon.: Haec illatio, digna Puritanis similis est illi, qui concluderetur; oportere omnes ministros verbi Calvinistici esse piscatores aut publicanos.

III. — Bellarm.: Petrus cum successoribus dicitur Petrus et fundatum est Ecclesia non ruitur; Ergo nec Petrus nec successores eius possunt ruere aut errare. Amesius 1. : « Petrus nullo modo est fundatorem Ecclesiae, nisi respectu doctrinae Apostolicae, quam ex immediata revelatione habuit; Sed in isto respectu nullus eum habere successores ipsi facit ». Respon.: Falsum assumere Amesium in majori propositione, monstratum est supra tractando de Primitivo Petri. Unde et ruit, quod mos subdit. Amesius 2. : « Petrus hoc respectu non potuit errare: Papam autem illo privilegio non gaudere Bellarm. concedit ». Respon.: Bellarm. non tam concedit, quam ut problema utriusque probabilitatis a diversis assertum proponit. Amesius 3. : « Papam posse hereticum esse, et damnari, Bellarm. non negat. Quomodo autem ad fidicium erit in ecclesiis, cuius fundamenta varia sunt in inferno? » Respon.: Bellarm. potius negat, ullum Papam fuisse hereticum, dum omnes Pontifices, qui ab aliquibus heresos insimulabantur, ab ea labe plane liberati. In eo autem quod Amesius infert, nullum est inconveniens: In casu enim, quo Christus Apostolos non confirmasset in gratia, et voluisset permitttere aliquorum ex iis lapsum post resurrectionem, sicuti permisit Iudeus apostoliam antea: contigisset idem, quod ut absurdum hic infert Amesius. Nihil autem in eo esse incommodi, patet vel ex illo Apostoli dicto, cum ait: *Castigo corpus meum, ne cum aliis praedicavero, ipse reprobos efficiar*. Amesius rursus hic astute dissimulat testimoniat SS. Patrum.

IV. — Bellarm. ex Joan. xxi. v. 17. *Pasce oves meas etc.* fit hoc argumentum: Papas est doctor et pastor totius Ecclesiae: Ergo tota Ecclesia illum sequi tenetur; ergo si illi erret, tota Ecclesia errabit. Nec evades, si dicas: oportere illum sequi, si recte doceat, alioqui magis Deum, quam homines esse audiendos. Contra: Nam quis judicabit, recte Pontifex docent? Non enim est ovium judicare, an Pastor erret, praesertim in rebus dubiis. Neque potest dici: Posse tunc recurriri ad generale concilium, saltem cui etiam ipse Papa intersit. Contra: Quia soli Petro dicunt: *Pasce oves meas*: solum Petrum vocavit fundatum, non Petrum

cum concilio; unde patet totam firmatatem conciliorum legitimorum esse a Pontifice. Deinde sapientia non potest celebrari concilium generale. Et quid si in tali concilio dissidentes Patres a Praside suo? etc. Amesius ista egregie « enervavit », nempe, more suo, truncando. Dein de ait: 1. « Petri principium ». At hoc demonstratum est supra de primatu Petri. Amesius 2. : « Pastor potest errare, Ecclesia illa, cujus est Pastor, non errante. Papam posse esse hereticum, Papae ipsi concedunt ». Respon.: Potest errare, ut privata persona, transact: judicialiter aliquid definiens ut Pastor, nego. Amesius 3. : « Judicare discernendo, possunt ac debent de doctrina, pastores illi omnes, qui iubentur Spiritus probare I. Joan. iv. vers. 4 r. Respon.: Haec nomen Lutherano-Calvinistica jam sat in superioribus explosa est. Amesius 4. : « Hoc ipso manifeste declarat Papa se esse Antichristum, quod illum locum in Ecclesia sibi vendicat, ut ipso errante et ruente, tota Ecclesia corrue debeat. Sic enim Gregorius epist. lib. iv. epist. 22 et 36. Joannem Constantiopolit. arguit Anti-christianus presum ptonis: Universa igitur Ecclesia corruerit, quando is, qui appellatur universalis cadet ». Respon.: Amesius hoc ipso manifeste declarat, se esse calumniam etem et cavillatorem, dum alter accipit ly « universalis ». Ecclesia supremum Pastorem et Doctorem infallibilem agnoscere se S. Gregorius M. manifestum est ex lib. xviii. epist. 32, ubi Vigilius per Gallias Vicarium suum constitutus, exceptit: « Si de fidei causa contentionem evenire contigerit, ad nostram studeat perducere notitiam, quatenus a NOBIS VALEAT CONGUA SINE DUBIO SENTENTIA TERMINARI. Quae de Summo Pontifice Veteris Testamenti his th. 16. repetuntur, jam satis supra expedita sunt.

V.—Bellarm.: Probatur idem duplice experimento. 1. Quia sola Rom. Sedes numquam defecit a fide 2. Quia Papa plurimas hereses solus sine concilio generali damnavit. Amesius 1. : « Petitur principium ». Respon.: Sic est, sed juxta Amesius, qui probationem omisit. Nam Bellarmius ostendit per inductionem, omnes Patriarchales Sedes defecisse: nihil vero tale posse de Romana ostendit. Amesius erat demonstrare, quo tempore, et quas hereses, contra antiquam Patrum fidem Pontifex invexerit in Romanam Ecclesiam? quandiu non datur luculentia instantia, manent Roman. Pontifices in pos-

sessione Innocentiae. Videatur pars. 2. quest. Vex. P. Foreri 1. cap. Amesius 2. : « Non agitur hic de Sedibus et Sellis, sed de sedentibus et docentibus Papis ». Respon.: De hinc ergo demonstretur defectio, et quando? quomodo? per quos contigerit? sicuti nos haec omnia distincte monstramus de Ubiquitarianis, Sacramentariis etc. Amesius 3. : « Multi allii damnarunt varias hereses sine concilii generalibus, et sine Papa Romano ». Respon.: Auctoritative, et judicio definitivo? minime! Omnis alia damnatio, suprema tandem Pontificis Roman, auctoritate nitebat; ut nominatione de heresi Pelagiana constat, qua licet in conciliis Palestinae, Milevit, et Carthaginensi damnata fuerit, non tamen censobatur « causa finita », antequam « haec Synodalia acta ad Sedium Apostolicum mitterentur, et inde rescripta venirent », ut his verbis testatur S. Augustinus, serm. 2. de verbis Apostoli, et S. Prosper in Chroniclo. Pluriae hec Helmstedtienses, Calixtus Corringius, Titius, huic infallibilitati Pontificie objecere, et a me disjecta sunt, videri possunt in 2. part. Irenici Anti-Calixtin et in Examine Exam. Corringiani, presentium ad interr. IX. ubi praecipue ursi illustissima testimonia S. Innocentio I Papae, S. Gregorii Nazianzeni, S. Augustini, S. Hieronymi, Philippi Presbyteri in concilio Ephesino, et Rhenanus Abbatis, que merito instar 300. esse queant, et ibidem a frivolis evasionibus Corringi et Titii vindicantur.

Ad CAPUT IV.

Statuit hoc cap. Bellarminus, quod non solum Pontifex Romanus non potest errare in fide, sed neque Romana particularis Ecclesia. Hoc autem intelligendum est de errore personali omnium Romanorum, ita ut tota illa Ecclesia fieret apostatica. Porro verissima est haec propositio, si intelligatur de Ecclesia Romana, dum ibi persistit Apostolica Sedes. Si vero sic intelligatur, quasi Sedes Apostolica non possit unquam Roma alio, transferri; est pia et probabilissima sententia: non tam adeo certa, ut sit omnino de fide. Hactenus Bellarm. Contra Amesius 1. : « Majus est quod tribuitur hic a Bellarmino Ecclesie Romanae, quam quod tribuit ipsa Papa. Papam enim immunem esse vult a judiciali errore, non a personali (Nota, quod fraudulenter ita ait Amesius: Bellarminus enim vel prae-

minus propositionem illam in priori sensu acceptam non pronuntiavit esse certam de fide; qualis si diceretur, deberet omnino de ea constare ex verbo Dei scripto aut tradito: solum ergo illam pronuntiat qualitercumque veram, praecipue ob testimonia SS. Cypriani, Hieronymi, Gregorii, Nazianzeni, Cyrilli etc. Amesius 4. : « Adversatur Scriptura Rom. xi. vers. 20. et rejicit ab omnibus, qui non sunt adulatores Curie Romane ». Resp. : Hac est decumana calumnia, qui post Daneum, Junium etc. non revertit SS. Hieronymum, Gregorium, et alios Patres, parasitum Romanum. Curia adnumbre. Locus ille Apostoli Roman. xi. nihil ad rem facit; agit enim tantum de singulis fidelibus cuiuscumque Ecclesiae ex Gentibus ad fidem converte, comparatione Iudeorum; ut bene contra Witakerum ostendit Gretserus, quem « enervare » debuisset Amesius, si quid prastare voluisse. Illud vero prioribus criminibus falsi accensendum, quod ex Bannezi nomine Sotii, Cajetani etc. recitat: « Ex Scriptura certum non est, populum Rom. non defecturum a fide etc. Quin immo videtur hoc indicari II. Thes. sal. II. vers. 3. ubi (si credimus Lactantio, Athanasio, Chrysostomo, Ambrosio, Hieronymo et aliis) per defectionem intelligitur abolitio populi Romani ». Sed certum est, nihil simile haberi apud Bannezium, tam in editione in fol. quam in 4. Ad rem ipsam quod attinet, fatetur omnes cum Bellarmino populum Roman. paulo ante consummationem mundi ad paganismum redditum, et Rom. Pontificem inde pulsum ire. Sed hoc nihil ad rem nostram: hic enim agitur de tempore, quod Antichristi tyramudem prope mundi finem precedet. 5. Tandem Amesius arguit « contradictionis Bellarminum, ac si hic neget, quod antea lib. II. cap. 42. disertis verbis affirmabat, ibi enim dicit Romanum Pontificem ut Rom. Pontificem Petro succedere, esse de fide, quamvis non sit de jure divino: hic autem fatetur: Non esse omnino de fide, a Rom. Sede non posse separari Apostolicam Sudem. Sed magis animose pugnat pro Rom: Pontifice, quam pro Ecclesia Romana. Resp.: Fingit antilogiam Amesius, ubi nulla est. Non enim repugnant invicem duas illas propositiones. Etsi enim non sit de fide, a Romana Sede non posse separari Sudem Apostolicam: de fide tamen est: quādū conjunctam videamus Sudem Apostolicam Romano Episcopā-

tui, Romanum Episcopum, etiam ut Romanus Episcopus est, Petro succedere (ut ex continua traditione SS. Patrum liquet), adeoque Ecclesia caput esse. Quid hic contrarietatis?

Ad CAPUT V.

Hoc capite assertio Bellarmini est: Neque in praecēptis morum, quæ toti Ecclesia præscribuntur; neque in rebus necessariis ad salutem, vel in iis, quæ per se bona vel mala sunt, errare potest Summus Pontifex. Amesius 1. : « Mirum est, improbissimos homines, vel hominum potius monstra (quales multos fuisse Bellarminus fatetur) non posse generaliter decernere contra bonos mores ». Resp. : Amesius facit multos ex « non paucis », et omittit, que Bellarm. addit. (Si vera sunt, quæ de iis scribuntur.) 2. Mirum id videtur Amesio, quia causam vel nescit, vel agnoscere non vult, nempe divinam providentiam et assistentiam, quæ pro bono Ecclesiae talēm lapsus non permittit in capite aliquo improbo. Cur enimvero id non possit is, qui per asinam Balaam locutus est; et per impium Caipha (quod esset Pontifex illius anni) prophetavit? Amesius. « singularibus praecēptis posse Papam errare Bellarmin. agnoscat: Omnia autem singularia ab universali non differunt re ipsa ». Ergo potest etiam in universalibus morum praecēptis errare. Resp. : Amesius satis ridiculus hic est, et vel stuporem fingit, vel fraudem admittit. Inepte nimis dicunt, universalia præcepta, quæ pro tota Ecclesia feruntur, conflari ex singularibus (ut jam disimilem, a præstantissimis philosophis negari, universale nihil aliud esse, quam omnia singularia confuse cognita, ut contentant Nominales). Incredibile est, Amesius hic ita obstupuisse, ut non caperet, quod Bellarm. per præcepta universalia intellexit leges, que universaliter feruntur pro Ecclesia; particularia vero cum Pontifex in causis particularibus judicat inter partes dissidentes, et unum condemnat, alterum absolvit: in quo casu certum est, posse eum errare, vel ex subreptione, vel etiam ex pravo affectu. Amesius 3. : « Concedit etiam, posse Pontificem superfluum, minus discretam, iniutilem, et nimis gravem pponere sanctam legem toti Ecclesiae prescribere. Sed hoc est errare in Cathedra: hoc est, in Pontificis officio errare: hoc est temere definire; quæ omnia Papam posse

negavit antea Bellarminus ». Resp. : Nego subsumptum. Non enim promisit Christus Petro et successoribus, quod numquam sit defectus eius prudentia et probitas, sed filies tantum. Porro definitionem Cathedrae Apostolice, et quam auctoritatem atque ἀναμορφία hæc habeat, non a Calvinistis, sed ab insisi Ecclesiæ Catholicae perpetuo sensu discere oportet. Probationes Bellarmini (omnino firmæ) sunt, nempe 1. Quia si Papa in præceptis morum ad salutem necessarii erraret, tunc tota Ecclesiæ graviter laderetur in necessariis; quod est contra promissionem Christi Joan. XVI. vers. 13. Spiritus sanctus docebit vos omnem veritatem (salem necessarium ad salutem.) 2. Quia Deus tunc decesset Ecclesiæ in necessariis; quandoquidem præcipit illi, ut sequatur Pontificem, et tamen permittit Pontificem errare. At certe Deus nulli deest in necessariis. 3. Si posset errare in moribus per se bonis et malis, tunc Ecclesia non posset dici sancta, præcipue ob legendis et professionem sanctam: immo consequenter etiam necessario erraret in fide. Amesius non habuit quo haec everteret, sed meras anticheses proposuit. Ultimum tamen Bellarmini dictum, nempe: Si Papa erraret præcipiendo virtus vel prohibiendo virtutes, teneretur Ecclesia credere, virtus esse bona, et virtutes malas; sic excipit Amesius 1. « Tenet Ecclesia credere, eum esse Antichristum et Primogenitum diaboli, qui hanc auctoritatem sibi arrogat, ut fides ipsi magis quam Deo habeatur ». Sic est. Sed quis Pontificem, quis haeresiarum etiam, sibi hoc arrogat? Si de arroganti implacita sermo sit, Novatores nostri id quidem affingunt Romano Pontifici, sed ipsimet revera præstant. Quod enim Lutherus omnium Patriarcha dixit: SE LEGEM INTERPRETANDI VERBI DEI NULLAM PATI, idem omnes ejus filii et nepotes graviter sectantur. Sed vide omnino recognitionem num. 29. Amesius 2. : « Non est mirandum, quod Theologi Pontifici defendunt: Papam non posse contra fidem et bonos mores decernere; cum profiteretur, se teneri credere fædissimas haereses esse veras doctrinas, et turpissima via esse sanctitatem, si Papaita decernat. Non opus est hic disputatione, sed anathemate potius maranatha? » Resp.: Vere non opus hic est disputatione, aut alio etiam anathemate, quam ut calumniam Amesii detestemur. Bellarminus tantum loquitur de

Ad CAPUT VI.

Papam etiam ut privata persona est, haereticum esse non posse, ait Bellarminus probabile esse, pieque credi posse; idque suaderi, tum ex suavi dispositione Dei: Quia cum Papa debeat veritatem semper docere, et sine dubio id facturus sit, cum id jussus sit facere, juxta dictum Christi: Rogavi pro te etc., hoc certe non commode præstabat Papa haereticus; quoniam enim id absolute quidem fieri posset, ut evenit cum asina Balaam loquente; non tamen congruit divina Providentia, quæ disponit omnia suaviter. Tum experientia: quia haec tenus de nullo Papa probari potuit, quod fuerit haereticus. Amesius hic opponit Bannesium, qui opositam suam sententiam probabilitatem etiam defendit; sed alterius contrariae probabilitatem non elidit; quam et ipse ab argumentis Andrea Duvallii Theologi Sorbonie fuisus vindicavi in Irenei part. 2. cap. 3. quest. 4. quæ non lubet hic repetere, cum fidei controversia proxime non concernant. Ad alterum argumentum quoque Amesius nihil adfert nisi ex Bannesiō; qui quidem strenue suam thesim sustinuit: Credo tamen, si legisset, quæ post ipsum a Card. Baronio,

Gretsero, Forero, Duvallo etc., pro Honorii Papæ innocentia allata sunt, mutaturum fuisse (saltem quod hunc Pontificem) suam opinionem. Sed jam dimisso Amesio, in unam congeriem cogenda, et lusfranda sunt

§. UNICO.

Quæ Gerhardus contra infallibilitatem Pontificis objicit.

I. — Gerhardus disp. 7. thes. 3. sic arguit: « Quod non potest in Ecclesiæ semper haberi, ad illud non potest in controversiis fidei recurrer, et consequenter illi non competit authenticum judicium. At verus et legitimus Pontifex non semper habetur in Ecclesiæ, ut patet ex schismate inter Antipapas. Ergo Majorum probat Gerhardus ex Bellarm. lib. iv. cap. 3 ubi ait: Concilium generale non posse semper haberi, ideoque non in eo solo, sed in Romano Pontifice esse etiam judicium infallibile. » Respondeo: Majorum est Bellarmini, ut a Gerardo ponitur: estque nimis magna disparitas inter concilium generale et Papam, quod hanc difficultatem. Nam ordinarie quod Papam nulla est, cum non nisi semel (post Urbanum VI usque ad Martinum V) fuerit tam diutinum schisma, idque jam ab initio Christianæ Ecclesiæ usque ad præsens tempus: Concilii autem generalis tot et tanta sunt difficultates, ut non modo primi tribus sæculis per persecutionem Gentilium cogi nunquam potuerit, sed etiam nunc variae et sepe viri eluctabiles remora et difficultates incipiuntur, ut vel in concilio Tridentino. patet. Videatur ejus genuina historia apud Card. Pallavicinum.

II. — Ex eo quod Bellarm. lib. iii. de verbo Dei, cap. 9. dixit: « Judex debet habere auctoritatem coactivam, aliqui nihil prodesset ejus judicium etc. », sic arguit Gerhardus th. 8. « Atqui talen potestatem coactivam non obtinet Papa. Quamvis enim non solum fulmine excommunicationis, sed etiam ferro et igne pugnet contra adversarios: tamen non potest eos cogere, ut ex corde sibi assentiantur. » Resp.: Hanc objectionem satis fatuam esse non negabunt omnes jurisconsulti. Etsi enim voluntas in nulla materia sive sacra sive profana, cogi possit quod actus a se elicito, ut fatentur omnes sapientes: ratum est tamen etiam inter Theologos illud jurisconsultorum: « Coacta voluntas est etiam voluntas. » Sufficit ergo in quocumque judice ad vim coactivam, ut

possit et actionem omissionemve aliquam reddere illicitem et peccaminosam, ita ut si admittatur, reus in conscientia obligetur ad culpam penamque: ac insuper, ut possit iudei in foro externo transgressores reprehensos plectere. Est ergo et haec cavillatio « puerilis, » etiæ agere audiatur Titius.

III. — A thesi 19. usque ad 22. ostendit disensionem Doctrinæ Catholicorum, an concilium sit supra Papam? An Papa sine concilio generali sit infallibilis? etc. Hinc ait: « vehementer labefactari judicium Rom. Pontificis. » Sed haec nebula jam supra dissipata sunt. Videatur etiam Irenici part. 2. cap. 5. quæst. 2. et 3.

IV. — Ex eo quod Bellarm. lib. ii. de Rom. Pontif. cap. 9. resp. ad 7. ait: Pontifici in quibusdam obedientiam negari posse, Gerhardus th. 22. « evidenter sequi ait: Pontificem non esse summum, authenticum, et absolutum judicem, alias enim in omnibus ipsi esset obediendum. » Resp.: Hunc cavigulum nulli etiam unius diei in palestra theogica tironi proponere sine rivo possem. Sibilum, non responsum meretur, cum sit ferre plusquam « puerilis. »

V. — Quæ th. 23. afferit de « ordinario et extraordinario judice, et quod ab uno ad alium non licet arguere etc. », vix majoris sunt momenti. Nimirum enim est falsum, omnem extraordinarium quovis ordinario esse superiore.

VI. — Th. 25. hoc modo arguit: « Juxta Vulg. editionem a Bellarmino approbatam, Pontifex Vetus Test. tenebatur judicare juxta legem divinam. Ergo etiam Rom. Pontifex. Ergo absoluta et infallibilis potestas Rom. Pontificis ex Deut. xvii. vers. 8. non probatur. » Resp.: Neg. ult. conseq. de infallibili potestate; Concedo de absoluta ab omni legi independente, quam non Catholicæ Papæ tribuant, sed astringit Gerhardus.

VII. — In th. 32. 33. et 34. ex variis Bellarm. dictis venatur antilogiam, et ait: « Vide, queso, disputatorius hujus vertiginem, Pontificibus Judeorum summum, authenticum, et infallibile judicium competere probat ex Matth. xxiii. vers. 2. 3. et tamen illi tempore, quo iubebantur Judei audire Scribas et Phariseos in Cathedra Moysis sedentes, præsens erat Christus, et Ecclesiam per se administrabat. Ergo ex concessione Bellarmini tunc errare poterant. Vicissim si tempore Christi in terris presertim, et Ecclesiam per se administrantis, Ju-

daorum Sacerdotes errare poterant, quomodo ex verbis Matth. xxiii. vers. 2. 3. evinci potest judicium summum, authenticum, et infallibile ipsis competere? » Resp.: Bellarminiana recte coherent, licet non in vertiginoso capite Gerhardi, qui unice intentus est ad antilogias confundandas, et versanda omnia sursum deorsum. Summum Sacerdotium Vetus Test. durare equidem debebat usque ad Christum: porro cum hic terminus non considereret in indivisiib, quoque illo infallibili Cathedra non fuit simul et semel in uno instanti illis ablata; sed potius, ut bene notat Becanus, Christo jum praesente cepit Synagoga agonizare, et quasi paulatim exspirare, præcipue cum in penultimo concilio Caiphas pronuntiavit sententiam contra Christum, partim falsam et iniquam, partim veram et sanctam ex Spiritu sancti institutu, ut testatur Joan. cap. xi. vers. 49. Prophetabat enim Caiphas, non quidem formaliter, (aliud enim omnino intendebat,) sed materialiter, Spiritu S. linguam ejus movente, non cor. Videatur S. Chrysost. ibi. Cum vero sententiam in Christum tulit Summus Pontifex, et coram universo concilio dixit: *Reus est mortis*, tunc exspiravit omnino sacerdotum Aaronicum, (in cuius signum *velum templi scissum est*.) omnesque ejus leges et ceremonie; que tamen etiæ mortuae, non simul mortiferas esse coperient, nisi post sufficientem promulgationem novæ legis et sacerdotio.

VIII. — th. 36. ait, quod juxta Bellarm. « Pascere oves rationales, præcipue intelligatur de doctrina: hac autem ratione præceptum hoc minime omnium ad Papam pertinet ». Respondeo: Hec est cavillatio prædicantis, qui somniat, neminem docere, nisi pro concione declamando.

IX. — Ex discrepantibus sententiis Catholicorum a Bellarm. relatis, sic inferit Gerhardus th. 41. Ergo « infallibilitas Pontificia non est fidei articulus ». Resp.: Ex supra dictis constat, sequelam esse nullam. In substantia enim convenienti Catholicæ omnes, nempe, quod Papæ judicium ex cathedra sit infallibile, abstrahendo modo etc. Vide dicta.

X. — Post longam recitationem verborum Bellarm. ex lib. ii. de Rom. Pont. cap. 30. sic arguit th. 54.: « Si Papa in fidei articulis non posset errare, frustra tam operose quereretur: an Papa haereticus possit deponi; quemadmodum otiose quereretur: An Augeli in bono confirmati, gratia et salute pos-

sint excidere etc. » Resp.: Si tam incertum esset de Angelorum confirmatione in gratia, ac est immunitas ab heresi personali in Papa, sine dubio inepta esset questio. At cum res videatur incerta: ii qui aiunt eum posse incidere in heresim, merito disceptant, an et quomodo deponi possit?

XI. — Ex eo quod Bellarm. ait lib. iv. de Rom. Pont. cap. 7. Papam dignare adhibere media humanæ, infert Gerhardus th. 59. « Si infallibilitas est in solo Pontifice, concilia non sunt necessaria. Ergo Papa infallibilitas non pendet a conciliariorum investigatione ». Respondeo: Nulla hic est sequela necessitas. Sicut enim Christus potuisset Petrum et successores reddere ita infallibilites, ut nullo admibito medio, immediate illuminarentur a Deo, ita etiam potuit, ut non nisi admibito tali medio id fieret: quod tamen medium non conferit infallibilitatem, sed sola assistentia Spiritus sancti promissa, sub illa conditione sine qua non. Quæ th. 60. additur illatio, minus adhuc valet. Etsi enim Papa non sit Theologorum eruditissimus, potest tamen præstantissimorum aliorum iudicis auditus sufficiens discernere. Annon et inter Apostolos fuit magna conquisitio Actor. xv. vers. 7? Nec tamen ideo Paulus aut Joannes (Petro indubie sapientia superiores) debent a Christo in constituendo capite preferri.

XII. — Quod th. 64. argutatur, excessum est supra in Amesianis. Quod autem ibidem addit: « Si Papa errare potest ut homo, certa non potest ab errore immunis esse ut Pontifex, alias omnes Episcopi possent eo modo excusari ». Lepida est illatio! Sine dubio omnes particulares Episcopi possunt falli, et quidem ut homines, non ut Episcopi, et quidem collective non divisive. Nam non sunt singuli seorsim judices controversiarum constituti.

XIII. — Disp. 8. th. 43. ex Bellarm. lib. iv. de Rom. Pont. cap. 3. §. 3. ait, hunc concedere: Donum perseverantie non pertinet ad omnes Petri successores. Ex hoc ita colligimus, Christum in his verbis (Luc. xxi. vers. 32. *Ego rogavi*) non orare pro Pontificibus Romanis, nam in §. 3. subjetit Bellarm. « Donum infallibilitatis, quo non possit aliquis unquam veram fidem amittere, est aliquid amplius, quam donum perseverantie. » Ergo si donum- perseverantie non pertinet ad omnes Petri successores, nec donum infallibilitatis pertinet; et per conse-